

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Moșincat
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cho.
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -6889

Tradiția unității românești

Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT

Tradiția își are obârșia în viața unitară, puternică din vremea Daciei străvechi, care a străbătut veacurile influențând marile decizii ale domnitorilor. Mihai Viteazul o revarsă către lumea creștină prin scrisoarea către Rudolf al II-lea al Austriei cu precizarea rolului istoric al poporului român, conștient de misiunea românismului de apărător al creștinismului. El scria textual: „**să ia aminte Măria Sa că Ardealul și Țara Românească în ce loc sunt, că tot norocul creștinătății este aruncat pe aceste două țări, că Dumnezeu ferească, de-ar apuca turcul aceste două țări, ar fi pieire pe toată creștinătatea. Poftim peste ținuturile ce au fost mai înainte vreme de moșie și ținutul hotarelor acestor țări, de țara Ardealului și de Țara românească să le dobândim și să fie iar moșie și să ție de hotarele acestor două țări, cum au fost din veac**”¹(subl. ns. C.M.)

Apoi cronicarul Miron Costin a scos lumii la vedere felul neamului cu izvorul și sămânța sa de unitate pentru toți românii care „sunt de un neam și odată descălecați”. Dar cum domnitorii au înțeles că idealul putea fi cucerit numai prin sabie și menținut prin cultură ambele s-au conturat ca o permanentă tradiție. Țichindeal, poreclit „gură de aur” de către Eminescu, cerea poporului imperativ: conștiință națională, adică „toți românii să fie una”, să fie mărită nația română prin unirea tuturor. Luminarea poporului spre un asemenea ideal tradițional era orientată, „spre a fi mai aleasă națiune”. Ca „stat de necesitate europeană”, cum numea Nicolae Iorga, România Mare situată de la Marea Neagră, veghind la gurile Dunării, peste Carpați, situându-ne chiar în Centrul Europei”¹, borna care marchează fiind la doar 5 km la granița de Nord.

Puterea acestei tradiții, alimentată pe parcursul veacurilor următoare de Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir, Micu Klain, Horea, generația pașoptistă a lui Bălcescu, Alecsandri, Avram Iancu, Bărnuțiu, Șaguna, C. Negri, Kogălniceanu au pregătit actul de la 1859, fiind deschizător de unire și pentru alte state din centrul Europei. Bălcescu a desăvârșit opera sa capitală dedicată Eroului unității naționale: Mihai Viteazul, ca un pas premergător în pregătirea sufletească pentru unirea cea trainică. Tradiția unirii necesită pilde de luptă pentru generațiile următoare.

Pilde pentru acest traseu al devenirii unui vis o împlinire sunt multe. Fiști-care om, prin atitudinea sa, prin mândrie și demnitate a contribuit la consolidarea acestei conștiințe de apartenență națională românească. Rugăciunea mică a țăranului a fost auzită iar la porunca domnească s-au ridicat armele – politice ale cuvântului, ori puștile oștirii în tranșeele unirii. Feciorii neamului când glasul goarnei a sunat au format rânduri de nezdruncinat. Și mormintele eroilor presărate peste tot sunt mărturii vii ale acestei tradiții. Datorăm vitejiei și sacrificiului lor recunoștință prin a le cunoaște și venera faptele. Din toate pildele răzbate sentimentul patriotic al mândriei de-a fi român! Limbajul comun

¹ Marin Ștefănescu, *Puterea tradiției. Conferință de la Ateneul Român, din 24 ianuarie 1924, în Analele Ateneului pe 1931, p. 43*

e clar, elegant, vitejesc la unison și el revendică pentru românul înrolat în Centurioanele de Moți ai Craișorului Avram Iancu, în rând de dorobanți cu sergentul lui Alecsandri, la Plevna, sau Voluntara cercetașă Ecaterina Teodoroiu² și Ion la Mărășești! Și asta pentru că „românii au fost aceia care, veacuri de-a rândul, au fost santinela avansată a creștinătății la răsăritul Europei”. Și, cu toate că, în multe rânduri au fost lăsați singuri contra turcilor, spre deosebire de Unguri – desființați după bătălia de la Mohaci, 1526, Budapesta devenind capitală de pașalâc - românii și-au păstrat intactă existența națională.

În această mare împlinire românii au avut în francezi susținători adevărați, de la împăratul Napoleon al III-lea, la Clemenceau, Joffre, Berthelot precum și președintele american W Wilson și sfetnicul său **HOUSE** (memoriul românilor din Paris cătră colonelul)³

2 . Cu grabă de fulger au fost susținerile lui Napoleon față de Cuza sprijinindu-l cu 10.000 de puști, tunuri și muniții pentru consolidarea graniței pe Dunăre, cu scopul de a balansa forțele în favoarea sa. Miraculoase au fost atunci femeile române când au hotărât susținerea frontului independenței, întratăta încât au speriat guvernul de la Viena a lui Francisc Iosif, care a suprimat respectiva Reuniune feministă de la Sibiu. Exemplară și tenace luptă au dus memorandiștii și apoi Partidul Național Român când au declarat în parlamentul de la Budapesta: *autodeterminarea în 1918!* Remarcabilii diplomați aii noștri la Paris: Principesa Maria, Ionel I.C. Brătianu, Alexandru Vaida Voievod, ș.a. Și în toata această vreme de poveste s-a cântat la reuniunile românești de la Viena, Budapesta, Putna: *Deșteaptă-te române!* și s-a jucat „hore, învârtite, sârbe și călușul românesc” fără încetare iar *Hora Unirii!*, în vremuri de restriște, s-au rostit împletite cu versurile măiestrite de Eminescu: *Doina*, căci „*de la Nistru pân la Tisa!*”, acolo unde bătea inimă de român, pe *Balada lui Porumbescu* și *Rapsodia lui Enescu*.

Curajul a fost covorul roșu al sacrificiului. Jertfa a fost generoasă revărsată din piepturile feciorilor. Cu mănunchi de flori de câmp au răsplătit Cosânzenele române vitejia vulturilor avântați în marșul *Batalioanelor peste Carpați*. Cine a pătruns vreodată misterul tradiției românește poate înțelege că puterea exemplului familiei române stă la baza acestei tradiții de Unire. Starea sufletească receptivă a adunat și a mobilizat poporul de la răsărit la apus de soare, pe întreg spațiu de românită. Din altarul bisericuțelor de lemn ce-și înălțau turlele spre Cer se rosteau rugăciuni spre Atotputernicul. Credința a fost singura ce n-a putut nimeni s-o ia neamului românesc, nici să-l abată de la cea străbună.

Credința unind pe români mai tare ca orice act administrativ. Credință care i-a făcut pe domnii români Mircea, Ștefan Vodă, Radu Vodă, Mihai Vodă, Brâncoveanu să nu renunțe la religia lor și să înalțe biserici și mănăstiri de mulțumire ca răsplată pentru ajutorul divin. Scrisorile și hrisoavele domnești spre cancelariile imperiale occidentale și orientale sunt dovezi în acest sens.

Ținuturile românești cu munți, dealuri și câmpii cu „*Ardealul acest pământ binecuvântat*”, având cununa Carpaților, cum l-a definit splendid Nicolae Bălcescu: „*Pe culmea cea mai înaltă a munților Carpați, se întinde o țară mândră și binecuvântată între toate țările semănate de Domnul pe pământ*”⁴, cu Moldova din vremea lui Ștefan, preaslăvită de Cantemir și susurul cazanelor Dunării, cel mai de seamă fluviu al Europei, până la Marea Neagră, cu priveriști încântătoare și zăcăminte bogate de aur, sare și ape minerale au fost comori vâdate de vecinii neprieteni. Căci rar nu bate soarele peste întinsele plantații de vie de pe dealurile renumitelor vinuri din podgoriile românești.

Pădurile din Codrii Cosminului, stejarul lui Vodă din Borzești, gorunul lui Horea și Iancu de la Țebea și bogat fauna descrisă de Alexandru Odobescu din „*țara binecuvântată a românilor, unde, de la descălecătoare, blajina localnică stăpânire ne-a îngăduit să trăim ca în sânul lui Avram*”⁵, dacă moșii strămoșii n-ar fi fost, din când în când, de la romani încoace, iscodite de străinii dimprejur! Dărnicia naturii a fost acoperită de hărnicia și măiestria românilor ce l-au lucrat neîntreput, de vreo 10.000 de ani încoace, astfel încât constituie motiv de mândrie că civilizația prin **scrierile și socotelile primordiale**, prin tăblițele doveditoare de la Tărtăria și Sinaia s-au născut și inventat la strămoșii românilor.

² Salutăm inițiativa camarazilor de la Craiova pentru declararea anului **2021 - 200 Tudor Vladimirescu**, și a Ecaterinei Teodoroiu ca *eroi naționali*.

³*America*, Cleveland, nr. 65, joi 20 martie 1919, p. 1 (vezi pe larg Cetatea Cavalerilor nr. 3/2020)

⁴ Nicolae Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*, Biblioteca pentru Toți, Ed. Minerva, București, 1985, p. XI

⁵ Alexandru Odobescu, *Pseudo-kinegeticus*

Crezul neatârării i-a ținut pe români, ca națiune, în strânsă unitate. Limba șlefuită inegalabilă de nemuritorul Luceafăr, lansat de Iosif Vulcan în *Familia* de la Oradea, este semnul identitar unic, de neînlocuit. Acum 400 sute și mai bine de ani, limba și religia ortodoxă i-a unit sub sceptrul lui Mihai pe români. Apoi viața s-a scurs, precum apele de la munte spre șes, iar ideile și acțiunile s-au limpezit și s-au cristalizat în Unire, pe filiera Principatelor și s-a consolidat în România Mare! Începuturile mai anevoioase au fost frânate și tulburate de interesele Marilor Puteri Europene. La intersecția acelor interese a fost sprijinită și susținută, cu prudență și temere, acțiunea premergătoare unității depline a tuturor românilor.

3 Neamul românesc și chestiunea ungurească sunt vechi de când s-au confruntat oștile lui Menumorut cu vizitatorii intempestivi ai cetelor nomade ale omului „străin ce duce lipsă de multe”, cum glăsuia răspunsul trimis prin soli lui Arpad. Neamul românesc, spre deosebire de celelalte popoare care se întind, de regulă, în lungul unui râu, de-o parte și alta, încalcă culmea Carpaților, trăind uniți sufletește dincolo și dincoace de creste. Râurile radiază dinspre acestea, brăzdând și udând ogoarele trudite de români. Viața lor s-a unit cu a unguirilor, dar proporția lor numerică a rămas constantă. Torța românismului, cu toate strădaniile de maghiarizare, limba și credința n-au putut fi convertite, chiar dacă sunt vizibile influențe. Europei și lumii civilizate am demonstrat ca națiune că suntem corecți. Am fost și ocupanți la Budapesta în 1919 și am dovedit că suntem un popor cu o armată civilizată, care a salvat Europa de bolșevism⁶.

Ideea românismului n-a slăbit nici în Bucovina, Ardeal și Banat ocupate de Imperiul Habsburgic (1775) și Austro-Ungar (1867), nici în Basarabia luată ca pradă de război la 1812, nici în Dobrogea și în nici în alt colț din România Mare, cu toate influențele ocupantului vremelnic din provinciile istorice căci în toate acele locuri s-a păstrat limba și cultura românească. Pe când se fărâmițau popoarele din Balcani, românii se uneau în lupta contra austro-ungurilor și contra rușilor, fiind un exemplu al basarabenilor. Nici persecuțiile religioase impuse lui Mihai Viteazul, de Papa de la Roma și nici uciderea Brâncovenilor de Sultanul otoman, nici diplomele Leopoldine a *uniților* n-au frânt voința și credința tradițional ortodoxă românească. Nici încercările meșteșugite cu măiestrie de *maghiarizare forțată* a numelor oamenilor și localităților, de trecere forțată și de școlarizare exclusiv ungurească, respectiv rusească, n-au reușit.

Cu toată văicăreala „opresiunii asupra minorităților”, reclamată după unirea plenară din 1918, acestea s-au dezvoltat liber sub administrație românească, drepturile și libertățile religioase și de limbă fiind asigurate în România Mare. Statutul românilor de „iobagi”, avut sub stăpânirile anterioare, nu l-au impus românii, spre umilire, nimănu.

Numeroase au fost încercările de ademenire a românilor, între 1820-1918, în schimbul așa zisei „libertăți a omului”, ofertă avansată de contele Szechenyi în schimbul renunțării la naționalitate contra împrumutării cu pământ. Hotărârile de întrebuintare exclusivă a limbii maghiare în administrație a obligat pe românii din imperiul dualist să învețe carte, altfel fiind socotiți „necivilizați”, iar școlile fiind plasate în centre mari, iar universitățile la Viena și Budapesta. La 1830 în Eparhia de la Blaj la moarte episcopului Lemenyi, cuvântul funebru a fost obligat viitorul episcop Ioan Bob să-l rostească ungurește! Comedia absurdului: și morților li se vorbea numai ungurește! Sprijinul puternic dat de Reuniunea femeilor române de la Sibiu i-a speriat așa tare pe guvernanți încât au suspendat funcționarea acesteia. În Balcani între 1860-1890 s-au deschis peste 40 de școli românești ceea ce arată evoluția ideii de românism, iar în Bucovina școala românească se afirma puternic, cu deosebire după câștigarea independenței Regatului de la 1877. Mândria națională se redeștepta în ciuda tuturor măsurilor restrictive impuse. Românul se voia român. Iar odată cu întărirea statului și aplicare devizei „prin noi înșine”, când leul s-a întărit la nivelul francului aur.

Așezați între Imperiul roman de răsărit și de Apus, câtă vreme a existat un interes, românii au fost adevăratul tampon strategic între acele puteri. Apoi, alți împărați n-au putut stăpâni un popor atât de larg răspândit au abandonat sprijinul astfel că aproape 1000 de ani toate migrațiile au râvnit, în drum spre eterna Romă, la bogățiile fostei „Dacia Felix”. Plugarii și păstorii s-au dat din calea hunilor lui Atila, dar nu și-au părăsit vetrele. N-au plecat nici din calea lui Arpad, sa-u înrudit cu neamurile lui, dar au

⁶ Ioan Țepelea, 1919 – o campanie pentru liniștea Europei, Editura Dacia, 1999

rămas. Păreau să piară sub presiune ungurească numai că Dragoș a descălecat din Maramureș în Moldova și Negru Vodă din Făgăraș în Țara Românească. Și când Europa era aproape a fi înghițită de Sultanul turc, în fruntea cruciadelor creștine tot domnitorii români au aștinut calea: cu tribut, cu înțelegere, cu bani cumpărând tronul, cu diplomație, prin alianțe și au salvat creștinismul Europei cu crucea într-o mână cu sabia în alta. Numai la Congrese români n-aveau glas! Marile puteri: Rusia, Turcia, Austria, Germania, Franța și *Alianța Sfântă* (Viena 1815), Tripla Alianță (1893) și Antanta, dispuneau după interesele lor.

Cum s-a născut România Mare? Prin dorință arzătoare de unire și prin jertfa luptei armate dusă secole de-a rândul în ciuda faptului că de la apus se încerca câștigarea prin implementarea religiei catolice, calvine – optându-se la formule de gen: ortodoxie-maghiară, cu tipărituri în limba română și studii la „Preparandia Fide”, acolo unde tinerii învățau că „prin columnă și prin steagul dacic” români sunt nemuritori. Asta le arăta, potrivit cenzurii ungurești că Micu Klain și Gheorghe Șincai aveau opere „bune de ars și autorii de spânzurat”⁷ iar vlădicii interziși la Blaj, exilați precum Klain, Suluțiu Sterca, Bălcescu ori Cuza Vodă. Așa au ajuns românii sub ocârmuirea la bunul plac al sultanului, sub domni fanarioți, ori și la discreția guvernanților unguri. Spiritul național s-a maturizat în condițiile războaielor ruso-turce (1812, Crimeea 1853), germano-franceze(1860), austro-ungaro – balcanice (1913), până la Marele Război al Unității naționale (1916-1919).

În asemenea împrejurări, după războiul Crimeei (1812), și crearea Sfintei Alianțe (Viena - 1815) disputele dintre Marile Puteri, să ducă la protecția lor reciprocă, și a privilegiilor dobândite de monarhiile Europene, să dispute în virtutea „dreptului forței” orice teritoriu. Principatele românești să ajungă astfel sub suzeranitatea puterilor garante. Naționalismul a rămas cel mai puternic propulsor al energiei tuturor popoarelor, declanșând sentimentele nobile semnificative. Moșia, vatra, străbunii căpătau sens, valoare morală, simbol și cale de urmat. Programul lansat în urmă cu 200 de ani de Tudor Vladimirescu, esențializat prin: **„Țara e norodul, nu tagma jefuitorilor”** avea să capete urmări benefice pentru conturarea unității tuturor românilor după o luptă de 100 de ani.

(II) Tudor Vladimirescu

~ va urma ~

Extras din vol 2: **Pași pe caldarâm. Încrustări istorice** Art-emis

⁷ Aureliu M. Eliescu, *Acum 100 de ani*, în *Anuarul Ateneul Român pe 1931*, p. 100